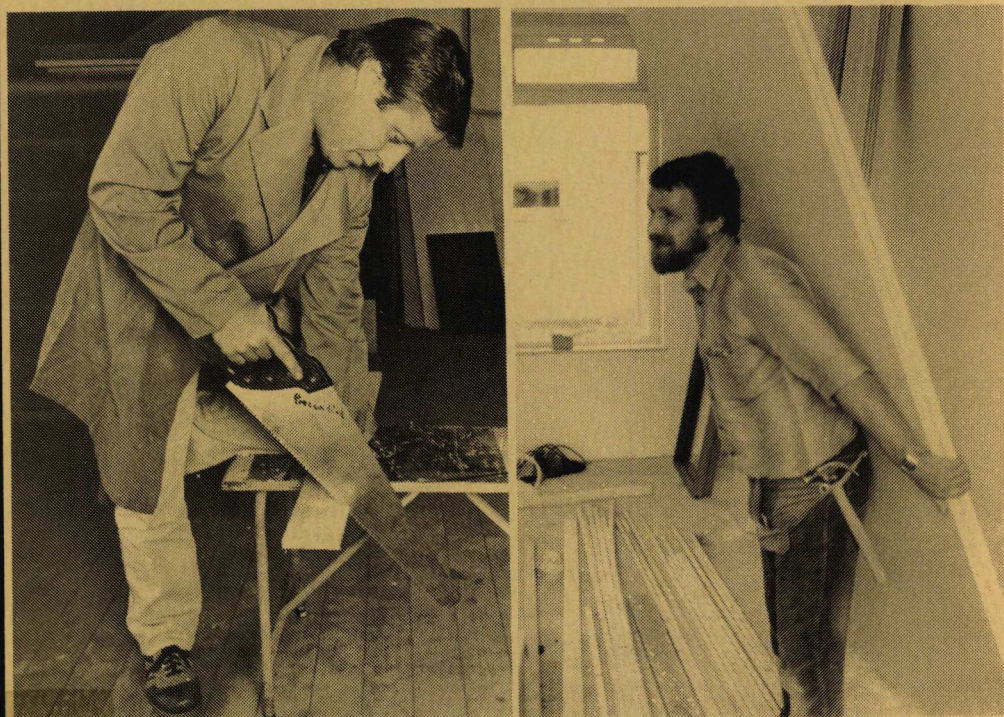

ONDERZOEK NAAR GEZONDHEID EN WERK BIJ STUKADOORS EN TIMMERLIEDEN

samenvatting onderzoeksresultaten timmerlieden

V.H. Hildebrandt / F.L. Piena

Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg

NIPG-TNO

Leiden

UDZN
H 64 2

UDZN
H 64

(2)

ONDERZOEK NAAR GEZONDHEID EN WERK BIJ STUKADOORS EN TIMMERLIEDEN

samenvatting onderzoeksresultaten timmerlieden

BIBLIOTHEEK NEDERLANDS INSTITUUT
VOOR PRAEVENTIEVE GEZONDHEIDSZORG TNO
POSTBUS 124, 2300 AC LEIDEN

IBIS 1334/000

V.H. Hildebrandt
F.L. Piena

Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg

NIPG-TNO

juni 1985

49/9/85

1. Inleiding	1
2. Hoe het onderzoek in z'n werk ging	2
3. De uitkomsten van het onderzoek	4
4. Welke konklusies mogen we trekken?	9

Nederlands Instituut voor
Praeventieve Gezondheidszorg TNO
Wassenaarseweg 56 Leiden

Postadres:
Postbus 124
2300 AC Leiden

Telefoon: 071 - 170441

© 1985 Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg TNO
Publikatienummer 85007

Voor de rechten en verplichtingen van de opdrachtgever met betrekking tot de inhoud van dit rapport wordt verwezen naar de Algemene Voorwaarden van TNO.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, openbaar gemaakt, en/of verspreid door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIPG-TNO.

ONDERZOEK NAAR GEZONDHEID EN WERK
BIJ STUKADOORS EN TIMMERLIEDEN

- samenvatting onderzoeks-
resultaten timmerlieden

V.H. Hildebrandt, F.L. Piena

1. Inleiding

De Stichting Bedrijfsgezondheidszorg voor de Bouwnijverheid (BGBouw) heeft de afgelopen jaren veel onderzoek doen uitvoeren om meer te weten te komen over de problemen waar de verschillende beroepsgroepen in de bouw mee te kampen hebben, in het bijzonder wat betreft werk en gezondheid.

Zo is langzamerhand wel duidelijk dat het werk in de bouw in vergelijking met andere beroepen vaak zwaar is.

Bedrijfsartsen in de bouw zien veel klachten over de rug, nek, schouders en armen, kort gezegd het 'spier-skelet-stelsel'.

Met 'spier-skelet-stelsel' worden alle botten, spieren, banden, pezen en gewrichten bedoeld die het mogelijk maken dat de mens bewegingen maakt en kracht zet.

Wat voor klachten dat nu precies zijn en of dat met het werk te maken heeft, is echter vaak onduidelijk. Toch is die kennis belangrijk om maatregelen te kunnen nemen om die werkomstandigheden te verbeteren -verbeteringen die de gezondheid van de betrokkenen ten goede moet komen.

In dat kader is in 1982 door de BGBouw aan het Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg (NIPG/TNO), te Leiden opdracht gegeven een onderzoek te doen naar de gezondheid en het werk van stukadoors en timmerlieden. Onlangs is dit onderzoek afgesloten met een rapport aan de BGBouw.

Het onderzoek moest antwoord geven op twee vragen:

- is er bij stukadoors en timmerlieden sprake van speciale klachten over de gezondheid, met name over het spier-skeletstelsel (nek, rug, schouders, ellebogen en dergelijke);
- zijn die klachten toe te schrijven aan bepaalde werkzaamheden.

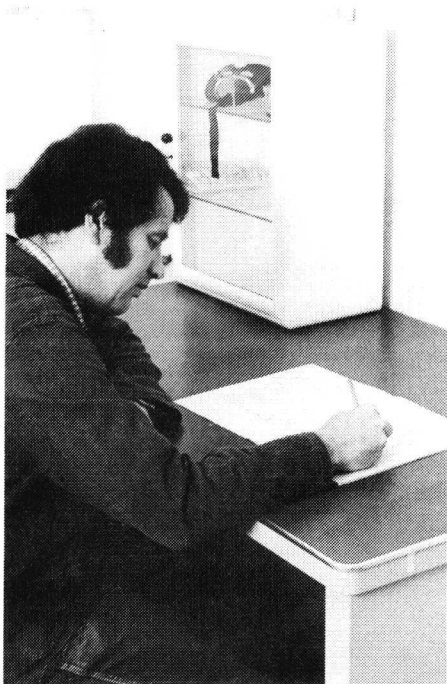
Uiteindelijk doel van het onderzoek: aangeven waar verbeteringen nodig zijn die de gezondheid van de betrokken werknemers ten goede zullen komen.

Deze brochure geeft een korte samenvatting van de resultaten van het onderzoek bestemd voor de timmerlieden die aan het onderzoek hebben meegewerkt.

2. Hoe het onderzoek in z'n werk ging

Het onderzoek bestond uit twee delen: het invullen door ruim 50 timmerlieden van een vragenlijst over gezondheid en werkomstandigheden en een medisch lichamelijk onderzoek.

Bij dat lichamelijk onderzoek zijn onder andere bewegingen van de nek, rug en schouders gemeten en daarnaast zijn ook spierkrachten gemeten, met als doel beginnende aandoeningen van het spier-skeletstelsel op te sporen.

...invullen van de vragenlijsten
tijdens het medisch onderzoek...

...meting bewegingen
tijdens medisch onderzoek...

Eenzelfde onderzoek is ook uitgevoerd bij een groep stukadoors om na te gaan welke klachten en afwijkingen nu eigenlijk kenmerkend zijn voor de timmerlieden en welke kenmerkend zijn voor stukadoors.

De gemiddelde leeftijd van de timmerlieden was 35 jaar en gemiddeld werkten zij al 18 jaar als timmerman.

De meeste timmerlieden die aan het onderzoek mee hebben gedaan werken in de nieuwbouw (64%). Wat dat betreft zijn er geen grote verschillen met de onderzochte stukadoors. Bijna alle timmerlieden hebben een gerichte vaktechnische opleiding gevolgd en dat is veel meer dan bij de stukadoors.

Voor het onderzoek zijn alleen personen in aanmerking gekomen die tot tenminste vier weken voor het onderzoek feitelijk werkzaam waren als timmerman cq stukadoor. Daarnaast heeft ruim de helft van degenen die zijn opgeroepen om uiteenlopende redenen niet deelgenomen aan het onderzoek: vooral de jongere bouwvakkers lieten het afweten. Dit betekent dat de hierna beschreven resultaten niet zonder meer op alle in Nederland werkende timmerlieden betrokken mogen worden. Omdat het in dit onderzoek echter in de eerste plaats gaat om een vergelijking van timmerlieden met een andere beroepsgroep en om relaties tussen diverse aspecten van gezondheid en werk, hoeft hier echter niet te zwaar aan getild te worden.

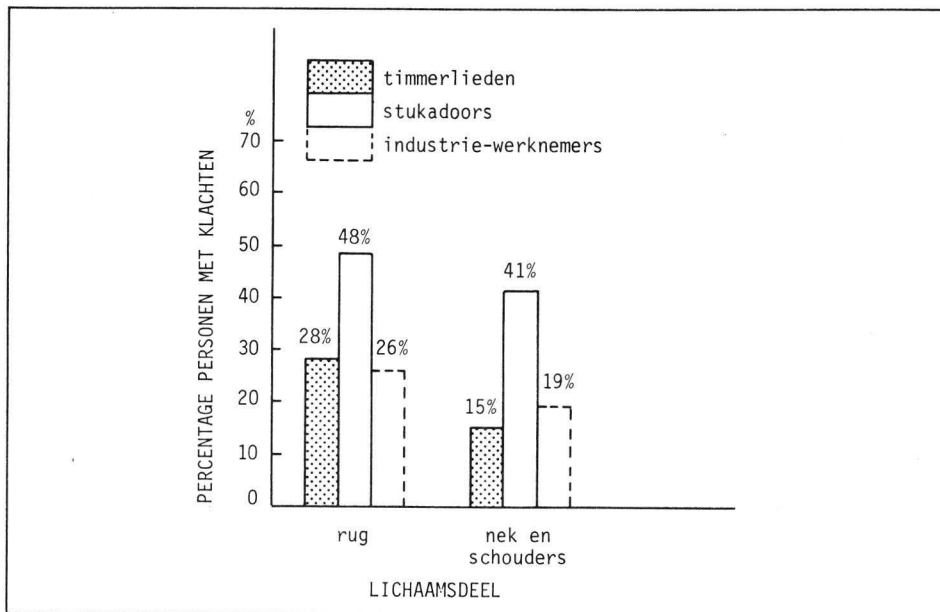
3. De uitkomsten van het onderzoek

Ten eerste de gezondheid. Uit de antwoorden op de gesteld vragen blijkt dat men alleen over het spier-skelet-stelsel veel klachten heeft; voor de rest zijn er geen bijzondere problemen.

In figuur 1 is aangegeven hoeveel timmerlieden klachten van nek, schouder dan wel rug hebben en ter vergelijking is hetzelfde aangegeven voor stukadoors en industrie-werknemers in het algemeen.*

* De gegevens over de werknemers in de industrie zijn afkomstig van allerlei andere onderzoeken in het verleden door het NIPG/TNO uitgevoerd.

FIGUUR 1

Zoals men kan zien, hebben de timmerlieden niet meer klachten dan industrie-werknemers; stukadoors hebben wél meer klachten.

Dat wil niet zeggen dat er bij de timmerlieden niets aan de hand is: ruim een kwart van de onderzochte timmerlieden heeft last van de rug en bij navraag blijkt dat het om 'serieuze' klachten gaat: klachten die regelmatig optreden, al langere tijd bestaan en, als ze optreden, zeker niet minder ernstig zijn dan die van de stukadoors.

Als we ook de uitslag van het medisch lichamelijk onderzoek erbij betrekken, dan blijken bij bijna 40% van de timmerlieden problemen met de rug te bestaan; dat is weliswaar nog steeds veel lager dan bij de stukadoors (daar is dat percentage ruim 60%), maar het betreft toch een grote groep mensen.

Het spier-skelet-stelsel en dan met name de rug vormt dus ook bij de timmerlieden een probleem en juist van dit soort aandoeningen is bekend dat zij vaak samenhangen met bepaalde werkzaamheden. Vandaar dat in het onderzoek naast de gezondheid als tweede belangrijk punt ook het werk uitgebreid aan de orde is gekomen.

Veel timmerlieden vinden hun werk lichamelijk inspannend (51% en dat is veel meer dan bijvoorbeeld de industrie-werknemer, waar dat percentage veel lager is n.l. 32%). Hier is dus sprake van een duidelijk knelpunt in het werk.

.....veel timmerlieden ervaren hun werk als lichamelijk inspannend.....

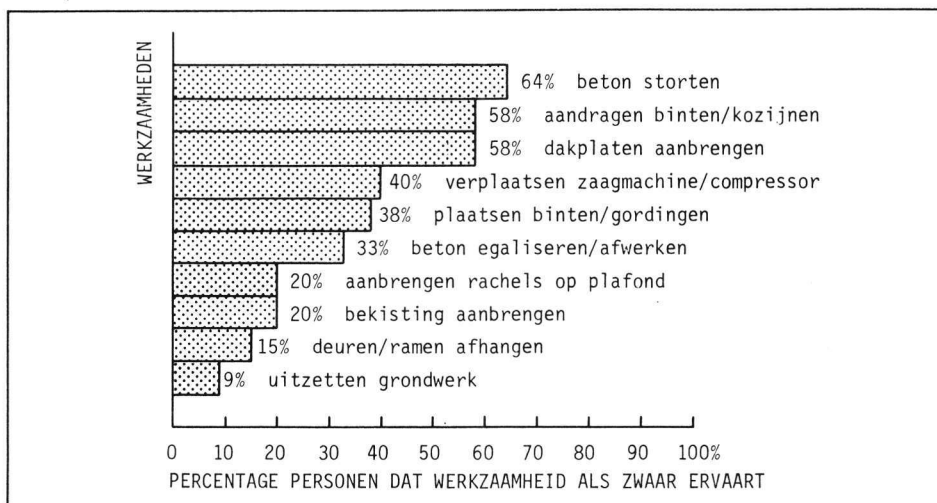
De omstandigheden waaronder gewerkt moet worden, geven bij de timmerlieden geen belangrijke knelpunten te zien. Er zijn wat meer klachten over tocht en wind en ongeschikte verlichting dan bij industrie-werknemers, maar dat is begrijpelijk omdat de timmerman meer in de openlucht werkt.

Ook het werktempo -in veel beroepsgroepen een groot probleem- is geen belangrijk knelpunt: 11% van de timmerlieden heeft problemen met het werktempo, tegen 16% van de industriewerknemers.

De werkwaardering ligt duidelijk wat boven het gemiddelde: de timmerlieden vinden hun werk meer afwisselend en boeiend, hetgeen niet onlogisch is gezien de grote variatie in werkzaamheden die zij verrichten.

In figuur 2 is weergegeven hoe de onderzochte timmerlieden de zwaarte van de werkzaamheden ervaren.

FIGUUR 2

Het betonstorten blijkt door veel timmerlieden als zwaar te worden ervaren, op de voet gevolgd door het aandragen van binten/gordingen en het aanbrengen van dakplaten. Ook het verplaatsen van de zaagmachine/kompressor, het plaatsen van binten en gordingen en het egaliseren/afwerken van beton wordt door een behoorlijke groep als zwaar gekenschetst. Vooral het storten van beton en het aandragen van binten/kozijnen geven volgens de ondervraagden rugklachten.

In het algemeen heeft men veel moeite met het werken in voorovergebogen houdingen en dat komt juist nogal vaak voor.

Konklusie: vooral het betonstorten, het aandragen van binten/kozijnen en het werken in voorover gebogen houdingen vergen een behoorlijke lichamelijke inspanning; vooral daar zijn dus verbeteringen nodig, bijvoorbeeld wat betreft gereedschap en/of hulpmiddelen voor het transport van materialen.

Tenslotte nog twee andere opmerkelijke uitkomsten:

Maar liefst driekwart van de timmerlieden klaagt over huidaandoeningen, met name tengevolge van glaswol. Toch werden tijdens het lichamelijk onderzoek weinig huidaandoeningen gekonstateerd, misschien tengevolge van het dragen van beschermingsmiddelen als handschoenen?

Daarnaast is het met de veiligheid op het werk niet zo best gesteld: hoewel 70% van de ondervraagden zegt dat het daarmee wel in orde is, blijkt een op de drie timmerlieden (35%) afgelopen jaren een ongeval op het werk gehad te hebben en dat is in vergelijking met bijvoorbeeld de stukadoors (19%) een grote groep. Vooral steigers en trapjes zijn de boosdoeners.

In aanvullend onderzoek is trouwens gebleken dat bijna een kwart van de arbeidsongeschiktheidsgevallen (WAO) van timmerlieden aan een bedrijfsongeval te wijten is en dat is een relatief hoog percentage.

4. Welke konklusies mogen we trekken?

De onderzochte timmerlieden onderscheiden zich op de meeste punten niet in ongunstige zin van vergelijkbare groepen in de nederlandse industrie of in de bouw: zij blijken over het algemeen niet ongezonder en zij springen er niet ongunstig uit wat betreft de meeste werkomstandigheden.

Alleen het aantal ongevallen in deze beroepsgroep is hoog en deze ongevallen leiden relatief vaak tot arbeidsongeschiktheid (WAO).

Ook hebben de timmerlieden, zoals zoveel beroepsgroepen in de bouw, veel rugklachten, hoewel dat aantal vergeleken met een beroepsgroep als de stukadoors nog wel meevalt. Vooral de lichamelijke belasting in het werk speelt een rol bij die rugklachten.

Beter gereedschap en meer hulpmiddelen die het 'zware' werk kunnen overnemen zijn dan ook gewenst, terwijl daarnaast maatregelen nodig zijn om de veiligheid op het werk te verbeteren.

HUISDRUKKERIJ NIPG-TNO